

UDK 37

ISSN 2545 – 4439
ISSN 1857 - 923X

INTERNATIONAL JOURNAL

Institute of Knowledge Management

KNOWLEDGE

Scientific Papers
Vol. 20.6

LITERATURE, MUSIC AND ARTS
KNOWLEDGE IN PRACTICE

KIJ Vol. 20 No. 6 pp. 2525 - 2905 Skopje 2017

Goal Impact & Quality Factor 1.322 (2016) <http://globalimpactfactor.com/knowledge-international-journal/>

KNOWLEDGE

***KNOWLEDGE - INTERNATIONAL JOURNAL
SCIENTIFIC PAPERS***

VOL 20.6

***Promoted in Bansko, Republic of Bulgaria
15-17.12.2017***

INSTITUTE OF KNOWLEDGE MANAGEMENT
SKOPJE, MACEDONIA

KNOWLEDGE

International Journal Scientific papers Vol. 20.6

EDITORIAL BOARD

Vlado Kambovski PhD, Robert Dimitrovski PhD, Siniša Zarić PhD, Maria Kavdanska PhD, Venelin Terziev PhD, Mirjana Borota – Popovska PhD, Cezar Birzea PhD, Ljubomir Kekenovski PhD, Aleksandar Nikolovski PhD, Ivo Zupanovic, PhD, Savo Ashtalkoski PhD, Svetlana Trajković PhD, Zivota Radosavljević PhD, Lasta Spasovski PhD, Mersad Mujevic PhD, Milenko Dzeletovic PhD, Margarita Koleva PhD, Nonka Mateva PhD, Rositsa Chobanova PhD, Predrag Trajković PhD, Dzulijana Tomovska PhD, Nedzat Koraljić PhD, Nebojsa Pavlović PhD, Nikolina Ognenska PhD, Lisen Bashkurti PhD, Trajce Dojcinovski PhD, Jana Merdzanova PhD, Zoran Srzentić PhD, Nikolai Sashkov Cankov PhD, Marija Kostic PhD

Print: GRAFOPROM – Bitola

Editor: IKM – Skopje

For editor
Robert Dimitrovski, PhD

KNOWLEDGE

International Journal Scientific Papers Vol. 20.6

ISSN 1857-923X for e- version

ISSN 2545-4439 for printed version

SCIENTIFIC COMMITTEE

President: Academician Prof. Vlado Kambovski, PhD

Vice president: Prof. Robert Dimitrovski PhD, Institute of Knowledge Management - Skopje (Macedonia)

Members:

- Prof. Aleksandar Nikolovski PhD, FON University, Skopje (Macedonia)
- Prof. Aleksandar Korablev PhD, Dean, Faculty for economy and management, Saint Petersburg State Forest Technical University, Saint Petersburg (Russian Federation)
- Prof. Azra Adjajlic – Dedovic PhD, Faculty of criminology and security, Sarajevo (Bosnia & Herzegovina)
- Prof. Antoanela Hristova PhD, European Polytechnic University, Pernik (Bulgaria)
- Prof. Anita Trajkovska PhD, Rochester University (USA)
- Prof. Anka Trajkovska-Petkoska PhD, UKLO, Faculty of technology and technical sciences, Bitola (Macedonia)
- Prof. Alisabri Sabani PhD, Faculty of criminology and security, Sarajevo (Bosnia & Herzegovina)
- Prof. Ahmad Zakeri PhD, University of Wolver Hampton, (United Kingdom)
- Prof. Ana Dzumalieva PhD, South-West University “Neofit Rilski”, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Branko Sotirov PhD, University of Rousse, Rousse (Bulgaria)
- Prof. Branko Boshkovic, PhD, College of Sports and Health, Belgrade (Serbia)
- Prof. Branimir Kampl PhD, Institute SANO, Zagreb (Croatia)
- Prof. Baki Koleci PhD, University Hadzi Zeka, Peja (Kosovo)
- Prof. Branislav Simonovic PhD, Faculty of Law, Kragujevac (Serbia)
- Prof. Bistra Angelovska, Faculty of Medicine, University “Goce Delcev”, Shtip (Macedonia)
- Prof. Cezar Birzea, PhD, National School for Political and Administrative Studies, Bucharest (Romania)
- Prof. Cvetko Andreevski, Dean, Faculty of Tourism, UKLO, Bitola (Macedonia)
- Prof. Drago Cvijanovic, PhD, Faculty of Hotel Management and Tourism, University of Kragujevac, Vrnjacka Banja (Serbia)
- Prof. Dusan Ristic, PhD Emeritus, College of professional studies in Management and Business Communication, Novi Sad (Serbia)
- Prof. Dimitar Radev, PhD, Rector, University of Telecommunications and Post, Sofia (Bulgaria)
- Prof. Daniela Todorova PhD, Rector of “Todor Kableshkov” University of Transport, Sofia (Bulgaria)
- Prof. Dragan Kokovic PhD, University of Novi Sad, Novi Sad (Serbia)
- Prof. Dragan Marinkovic PhD, High health – sanitary school for professional studies, Belgrade (Serbia)
- Prof. Daniela Ivanova Popova PhD, Faculty of Public Health and Sport, SWU Neofit Rilski, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Dzulijana Tomovska, PhD, Dean, Faculty of Biotechnical sciences, Bitola (Macedonia)
- Prof. Evgenia Penkova-Pantaleeva PhD, UNWE -Sofia (Bulgaria)
- Prof. Emilija Djikić Jovanović, PhD, High School of Arts and Technology, Leskovac (Serbia)
- Prof. Erzika Antic PhD, High medicine school for professional studies “Hipokrat”, Bujanovac (Serbia)
- Prof. Georgi Georgiev PhD, National Military University “Vasil Levski”, Veliko Trnovo (Bulgaria)

- Prof. Helmut Shramke PhD, former Head of the University of Vienna Reform Group (Austria)
- Prof. Hristina Georgieva Yancheva, PhD, Rector, Agricultural University, Plovdiv (Bulgaria)
- Prof. Hristo Beloev PhD, Bulgarian Academy of Science, Rector of the University of Rousse (Bulgaria)
- Prof. Izet Zeqiri, PhD, Academic, SEEU, Tetovo (Macedonia)
- Prof. Ivan Marchevski, PhD, Rector, D.A. Tsenov Academy of Economics, Svishtov (Bulgaria)
- Doc. Igor Stubelj, PhD, PhD, Faculty of Management, Primorska University, Koper (Slovenia)
- Prof. Ivan Petkov PhD, Rector, European Polytechnic University, Pernik (Bulgaria)
- Prof. Isa Spahiu PhD, AAB University, Prishtina (Kosovo)
- Prof. Ivana Jelik PhD, University of Podgorica, Faculty of Law, Podgorica (Montenegro)
- Prof. Islam Hasani PhD, Kingston University (Bahrein)
- Prof. Jova Ateljevic PhD, Faculty of Economy, University of Banja Luka, (Bosnia & Herzegovina)
- Prof. Jove Kekenovski PhD, Faculty of Tourism, UKLO , Bitola (Macedonia)
- Prof. Jonko Kunchev PhD, University „Cernorizec Hrabar“ - Varna (Bulgaria)
- Prof. Jelena Stojanovic PhD, High medicine school for professional studies “Hipokrat”, Bujanovac (Serbia)
- Prof Karl Schopf, PhD, Akademie fur wissenschaftliche forschung und studium, Wien (Austria)
- Prof. Katerina Belichovska, PhD, Faculty of Agricultural Sciences, UKIM, Skopje (Macedonia)
- Prof. Krasimir Petkov, PhD, National Sports Academy “Vassil Levski”, Sofia (Bulgaria)
- Prof. Kamal Al-Nakib PhD, College of Business Administration Department, Kingdom University (Bahrain)
- Prof. Lidija Tozi PhD, Faculty of Pharmacy, Ss. Cyril and Methodius University, Skopje (Macedonia)
- Prof. Laste Spasovski PhD, Vocational and educational centre, Skopje (Macedonia)
- Prof. Lujza Grueva, PhD, Faculty of Medical Sciences, UKIM, Skopje (Macedonia)
- Prof. Lisen Bashkurti PhD, Global Vice President of Sun Moon University (Albania)
- Prof. Lence Mircevska PhD, High Medicine School, Bitola, (Macedonia)
- Prof. Ljubomir Kekenovski PhD, Faculty of Economisc, UKIM, Skope (Macedonia)
- Prof. Ljupce Kocovski PhD, Faculty of Biotechnical sciences, Bitola (Macedonia)
- Prof. Marusya Lyubcheva PhD, University “Prof. Asen Zlatarov”, Member of the European Parliament, Burgas (Bulgaria)
- Prof. Maria Kavdanska PhD, Faculty of Pedagogy, South-West University Neofit Rilski, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Maja Lubenova Cholakova PhD, Faculty of Public Health and Sport, SWU Neofit Rilski, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Mirjana Borota-Popovska, PhD, Centre for Management and Human Resource Development, Institute for Sociological, Political and Juridical Research, Skopje (Macedonia)
- Prof. Mihail Garevski, PhD, Institute of Earthquake Engineering and Engineering Seismology, Skopje (Macedonia)
- Prof. Misho Hristovski PhD, Faculty of Veterinary Medicine, Ss. Cyril and Methodius University, Skopje (Macedonia)
- Prof. Mitko Kotovchevski, PhD, Faculty of Philosophy, UKIM, Skopje (Macedonia)
- Prof. Milan Radosavljevic PhD, Dean, Faculty of strategic and operational management, Union University, Belgrade (Serbia)

- Prof. Marija Topuzovska-Latkovikj, PhD, Centre for Management and Human Resource Development, Institute for Sociological, Political and Juridical Research, Skopje (Macedonia)
- Prof. Marija Knezevic PhD, Academic, Banja Luka, (Bosnia and Herzegovina)
- Prof. Margarita Koleva, PhD, Faculty of Pedagogy, University Neofit Rilski, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Margarita Bogdanova PhD, D.A.Tsenov Academy of Economics, Svishtov (Bulgaria)
- Prof. Mahmut Chelik PhD, Faculty of Philology, University “Goce Delchev”, Shtip (Macedonia)
- Prof. Marija Mandaric PhD, Faculty of Hotel Management and Tourism, University of Kragujevac, Vrnjacka Banja (Serbia)
- Prof. Mustafa Kacar PhD, Euro College, Istanbul (Turkey)
- Prof. Marina Simin PhD, College of professional studies in Management and Business Communication, Sremski Karlovci (Serbia)
- Prof. Miladin Kalinic, College of professional studies in Management and Business Communication, Sremski Karlovci (Serbia)
- Prof. Mitre Stojanovski PhD, Faculty of Biotechnical sciences, Bitola (Macedonia)
- Prof. Miodrag Smelcerovic PhD, High Technological and Artistic Vocational School, Leskovac (Serbia)
- Prof. Nenad Taneski PhD, Military Academy “Mihailo Apostolski”, Skopje (Macedonia)
- Prof. Nevenka Tatkovic PhD, Juraj Dobrila University of Pula, Pula (Croatia)
- Prof. Natalija Kirejenko PhD, Faculty For economic and Business, Institute of Entrepreneurial Activity, Minsk (Belarus)
- Prof. Nikolay Georgiev PhD, “Todor Kableshev” University of Transport, Sofia (Bulgaria)
- Prof. Nikolina Ognenska PhD, Faculty of Music, SEU - Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Nedzat Korajlic PhD, Faculty of criminology and security, Sarajevo (Bosnia & Herzegovina)
- Prof. Nishad M. Navaz PhD, Kingdom University (India)
- Prof. Oliver Iliev PhD, Faculty of Communication and IT, FON University, Skopje (Macedonia)
- Prof. Oliver Dimitrijevic PhD, High medicine school for professional studies “Hipokrat”, Bujanovac (Serbia)
- Prof. Paul Sergius Koku, PhD, Florida State University, Florida (USA)
- Prof. Primoz Dolenc, PhD, Faculty of Management, Primorska University, Koper (Slovenia)
- Prof. Predrag Trajkovic PhD, JMPNT, Vranje (Serbia)
- Prof. Petar Kolev PhD, “Todor Kableshev” University of Transport, Sofia (Bulgaria)
- Prof. Pere Tumbas PhD, Faculty of Economics, University of Novi Sad, Subotica (Serbia)
- Prof. Rade Ratkovic PhD, Faculty of Business and Tourism, Budva (Montenegro)
- Prof. Rositsa Chobanova PhD, University of Telecommunications and Posts, Sofia (Bulgaria)
- Prof. Rumen Valcovski PhD, Imunolab Sofia (Bulgaria)
- Prof. Rumen Stefanov PhD, Dean, Faculty of public health, Medical University of Plovdiv (Bulgaria)
- Prof. Sinisa Zaric, PhD, Faculty of Economics, University of Belgrade, Belgrade (Serbia)
- Prof. Sasho Korunoski, Rector, UKLO, Bitola (Macedonia)
- Prof. Sashko Plachkov PhD, Faculty of Pedagogy, University Neofit Rilski, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Sofronija Miladinoski, PhD, University Hadzi Zeka, Peja (Kosovo)
- Prof. Sreten Miladinoski, PhD, Dean, Faculty of Law, MIT University (Skopje)
- Prof. Snezhana Lazarevic, PhD, College of Sports and Health, Belgrade (Serbia)
- Prof. Stojan Ivanov Ivanov PhD, Faculty of Public Health and Sport, SWU Neofit Rilski, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Svetlana Trajkovic PhD, High School of applied professional studies, Vranje

(Serbia)

Prof. Snezana Stoilova, PhD, High Medicine School, Bitola, (Macedonia)

- Prof. Stojna Ristevska PhD, High Medicine School, Bitola, (Macedonia)
- Prof. Suzana Pavlovic PhD, High health – sanitary school for professional studies, Belgrade (Serbia)
- Prof. Saad Motahhir PhD, High School of Technology, Fez (Morocco)
- Prof. Sandra Zivanovic, PhD, Faculty of Hotel Management and Tourism, University of Kragujevac, Vrnjacka Banja (Serbia)
- Prof. Trayan Popkochev PhD, Dean, Faculty of Pedagogy, South-West University Neofit Rilski, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Todor Krystevich, Vice Rector, D.A. Tsenov Academy of Economics, Svishtov (Bulgaria)
- Doc. Tatyana Sobolieva PhD, State Higher Education Establishment Vadiym Getman Kiyev National Economic University, Kiyev (Ukraine)
- Prof. Tzako Pantaleev PhD, NBUniversity, Sofia (Bulgaria)
- Prof. Tosko Krstev PhD, European Polytechnic University, Pernik (Bulgaria)
- Prof. Tihomir Domazet PhD, President of the Croatian Institute for Finance and Accounting, Zagreb (Croatia)
- Prof. Venelin Terziev PhD, University of Rousse, Rousse (Bulgaria)
- Prof. Violeta Dimova PhD, Faculty of Philology, University “Goce Delchev”, Shtip (Macedonia)
- Prof. Volodymyr Denysyuk, PhD, Dobrov Center for Scientific and Technological Potential and History studies at the National Academy of Sciences of Ukraine (Ukraine)
- Prof. Valentina Staneva PhD, “Todor Kableshkov” University of Transport, Sofia (Bulgaria)
- Prof. Vladimir Tomošević, PhD dekan, Fakultet za inženjerski menadžment, Univezitet Union "Nikola Tesla", Beograd, (Srbija)
- Prof. Vladimir Lazarov PhD, European Polytechnic University, Pernik (Bulgaria)
- Prof. Vasil Zecev PhD, College of tourism, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Venus Del Rosario PhD, Arab Open University (Philippines)
- Prof. Yuri Doroshenko PhD, Dean, Faculty of Economics and Management, Belgorod (Russian Federation)
- Prof. Zlatko Pejkov, PhD, Faculty of Agricultural Sciences, UKIM, Skopje (Macedonia)
- Prof. Zivota Radosavljevik PhD, Dean, Faculty FORCUP, Union University, Belgrade (Serbia)
- Prof. Zoja Katru PhD, Prorector, Euro College, Istanbul (Turkey)
- Prof. Zorka Jugovic PhD, High health – sanitary school for professional studies, Belgrade (Serbia)

ORGANIZING COMMITTEE

- Robert Dimitrovski PhD, Faculty of Management, MIT University, Skopje (Macedonia)
- Venelin Terziev PhD, University of Rousse (Bulgaria)
- Maria Kavdanska PhD, Faculty of Pedagogy, South West University Neofit Rilski, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Sinisa Zaric, PhD, Faculty of Economics, University of Belgrade (Serbia)
- Snežana Milićević PhD, Faculty of Hotel Management and Tourism, University of Kragujevac, Vrnjačka Banja (Serbia)
- Evdokia Petkova, South West University “Neofit Rilski”, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Marios Miltiadou, PhD, Aristotle University of Thessaloniki (Greece)
- Azra Adjajlic – Dedovic PhD, Faculty of criminology and security, Sarajevo (Bosnia & Herzegovina)
- Misho Hristovski PhD, Faculty of Veterinary Medicine, Ss. Cyril and Methodius University, Skopje (Macedonia)
- Branko Boskovic PhD, College of Sports and Health, Belgrade (Bulgaria)
- Ana Dzumalievva PhD, South-West University “Neofit Rilski”, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Georgi Georgiev PhD, National Military University “Vasil Levski”, Veliko Trnovo (Bulgaria)
- Isa Spahiu PhD, International Balkan University (Macedonia)
- Hatidza Berisha, Military Academy, University of Defense, Belgrade (Serbia)
- Violeta Dimova, PhD, University “Goce Delcev”, Stip (Macedonia)
- Mirjana Borota – Popovska, Centre for Management and Human Resource Development, Institute for Sociological, Political and Juridical Research, Skopje (Macedonia)
- Izet Zeqiri, PhD, South East European University, Tetovo (Skopje)
- Ekaterina Arabska, PhD, Vasil Levski National Military University, Veliko Tarnovo (Bulgaria)
- Nebojsa Cvetanovski, PhD, MIT University, Skopje (Macedonia)
- Rumen Valcovski PhD, Imunolab Sofia (Bulgaria)
- Miladin Kalinic, College of professional studies in Management and Business Communication, Sremski Karlovci (Serbia)

Contents

“DOKTOR AMCANIN YANINDA”THE STORY BY AVNI ABDULLAH TELLS THE IMPORTANCE AND TEACHINGS OF THE GRANDMATHER IN THE FAMILY.....	2541
Mahmut Celik.....	2541
Alirami Ibraimi.....	2541
Imer Yusufi	2541
A CONTRASTIVE ANALYSIS OF ADJECTIVES IN ENGLISH AND ALBANIAN	2547
Suzana Ejupi.....	2547
Lindita Skenderi	2547
STRUCTURE REORGANIZATION. IS HOLACRATIC STRUCTURE THE ANSWER?	2551
Biljana Ciglovska	2551
Armir Ziba.....	2551
ABORTION- A RIGHT TO DECIDE OR „ A RIGHT,, TO MURDER	2557
Panche Kjosev	2557
ACTION RESEARCH.....	2563
Rezarta Merko	2563
Reis Kerim.....	2563
ACTIVATING OF THE PERCEPTIVE PROCESS IN INTRODUCING THE NEW MUSICAL WORK THROUGH A PRELIMINARY PROGRAMME	2567
Diana Georgieva Katsarova.....	2567
ACTUAL ASPECTS OF STUDYING LONELINESS AND THE PROBLEMS OF ELDERLY ..	2575
Natalia Alexandrova.....	2575
ANALYSIS OF ERRORS MADE BY INTERMEDIATE EFL STUDENTS IN THE USE OF PAST SIMPLE AND PRESENT PERFECT.....	2581
Safet Neziri.....	2581
ANTHROPOLOGICAL ASPECTS OF THE REVIVAL OF THE ORTHODOX CHRISTIANITY MISSION IN CHINA.....	2587
Sandra Knežević.....	2587
ARTIFICIAL INTELLIGENCE VERSUS HUMAN INTELLIGENCE	2593
Lirinda Vako Abedini.....	2593
Rezarta Zhaku Hani.....	2593
BUILDING PUPILS’ MOTIVATION IN THE INITIAL YEARS OF STUDYING THE MUSICAL INSTRUMENT GUITAR	2597
Anastas Mihaylov.....	2597
BULGARIAN MUSICOLOGY FOR CHILDREN’S MUSICALS, REALIZED IN THE SECOND HALF OF THE 20 TH AND THE BEGINNING OF THE 21 ST CENTURY	2601
Krassimira Tsutsumanova	2601
CELEBRATION OF HIDRELLEZ AMONG THE TURKISH PEOPLE IN SOUTH-WEST MACEDONIA	2607
Aktan Ago	2607
THE PSYCHOLOGICAL STUDY OF MARGARET MITCHELL'S NOVEL "GONE WITH THE WIND"	2611
Lirije Ameti.....	2611
THE ROLE OF VISUAL CULTURE FOR THE DRAWING OF VALUES IN THE MEANING FRAME OF EDUCATION IN ARTS AND CULTURE IN LIFE.....	2615
Ivanka Iankova	2615
Evgeni Velev.....	2615
Merian Veleva.....	2615
SOCIETY IMPOSED CHARACTERISTICS OF THE NATIONAL IDENTITY (THE "SKOPJE 2014" PROJECT IN THE PRINT MEDIA).....	2621
Bijlana Rajčinova-Nikolova	2621
COMPARATIVE ANALYSIS AND PREDICTORS OF ASSERTIVE BEHAVIOR IN BULGARIAN, GREEK, MACEDONIAN, TURKISH AND SERBIAN.....	2629

Plamen Angelov Tzokov	2629
COMPARATIVE ANALYSIS OF SYNONIMS OF LEGAL REGISTER BOTH IN ENGLISH AND SERBIAN LANGUAGE.....	2635
Maida Bećirović Alić	2635
Fahreta Fijuljanin	2635
CONCEPTUAL HIGHLIGHTS IN THE CULTURAL MANAGEMENT OF THE INTERNATIONAL FESTIVAL “SPIRITUALITY WITHOUT BORDERS”	2641
Evgeny Kadiyski	2641
Zlatka Taneva.....	2641
Rozalia Aleksandrova.....	2641
Margarita Dimitrova.....	2641
ENGLISH AS A FOREIGN LANGUAGE - SCIENTIFIC PAPERS PUBLISHED IN SCIENTIFIC JOURNALS IN REPUBLIC OF SERBIA.....	2647
Miljan Miljkovic	2647
EQUIVALENTS OF THE TURKISH SUFFIXES IN THE MACEDONIAN LANGUAGE	2651
Marija Leontik.....	2651
FALL OF THE BERLIN WALL	2655
Gorancho Jakimov.....	2655
HUMANISTIC VISIONS OF SELIMOVIĆ'S HERO AHMET ŠABO IN THE NOVEL <i>TVRĐAVA (FORTRESS)</i>	2659
Kemal Džemić.....	2659
Ahmet Bihorac	2659
KRAHASIMI I SHKALLËVE TATIMORE NË MES TË REPUBLIKËS SË KOSOVËS ME VENDET E BALLKANIT PËRENDIMOR.....	2665
Vehbi Imeri	2665
LEARNING AND TEACHING EFL IN SECONDARY SCHOOLS IN TETOVO, MACEDONIA: THE STUDENTS' PERSPECTIVE	2673
Blerta Demiri.....	2673
Igballe Miftari	2673
Arta Bekteshi.....	2673
LEXICON THEORY AND SPEECH SYNTHESIS	2679
Valbon Ademi	2679
Lindita Ademi	2679
MAINTENANCE INSTALLATION AND SUCCESSFUL USE OF A MOODLE VERSION IN e-LEARNING	2685
Basri Ahmedi.....	2685
Faton Mehmedi	2685
Xhevdet Thaqi.....	2685
Selami Klaiqi.....	2685
MAURICE RAVEL AND HIS NIGHT GASPAR PIANO CYCLE.....	2689
Juliana Mircheva	2689
Antonia Mircheva.....	2689
MENAXHIMI I KULTURËS ORGANIZATIVE NË NDËRMARRJE DHE RRETHINË	2695
Gent Begolli	2695
METHODOLOGY TRAINING OF NON-SWIMMERS ON A SPORTS RECREATIONAL CAMP	2699
Bojan Ugrinić	2699
Aleksandar Ivanovski.....	2699
MUSIC PERCEPTION AND PERCEPTION OF MUSIC FORM	2703
Teuta Alimi Selmani	2703
MUSICAL FOLKLORE IN THE DOBRUDZHAFESTIVE AND RITUAL SYSTEM - PRESENCE IN SCIENTIFIC RESEARCH DISCUSSION.....	2709
Galya Petrova – Kirkova	2709

NOVEL AND SHORT STORY IN MACEDONIAN TURKISH LITERATURE	2715
Seyhan Murtezan İbrahimi	2715
Gyülasfiye Melani	2715
ON THE TRANSLATION OF THE MEDICINE AGAINST MIGRAINE IN THE NOVEL "FALCO" BY ARTURO PEREZ-REVERTE	2721
Veselka Nenkova	2721
Nezabravka Nenkova	2721
PEACEFUL COEXISTENCE WITH OTHERS IN ISLAM	2727
Abdulxhemil Nesimi	2727
POETRY TEACHING IN TURKISH EDUCATION	2733
Mustafa Said KIYMAZ	2733
PROBLEM OF REALISTIC ESTIMATION AND ECTS AWARD FOR ART SUBJECTS IN THE CURRICULUM OF STUDY PROGRAMS IN THE FIELD OF PERFORMING ARTS	2739
Aleksandra Trajkovic	2739
PRONUNCIATION OF ə(я) AND eIN CONTEMPORARY LANGUAGE NORMS	2743
Dimitriya Zhelyazkova	2743
REALIZATION OF THE SPEECH ACT OF REQUESTING BY EFL LEARNERS AT DIFFERENT PROFICIENCY LEVELS	2747
Nina Daskalovska	2747
Biljana Ivanovska	2747
Marija Kusevska	2747
RELIGIOUS EDUCATION – RELIGIOUS MORAL	2755
Nikolche Gjorgjev	2755
Emilija Petrova Gjorgjeva	2755
RËNDËSIA E DIJËS DHE PËRVOJËS NË VENDIM-MARRJE	2761
Muhamet Halili	2761
Fejzula Beka	2761
ROBERT LOWELL: A PICTURE WITH A DEMOTIC TOUCH	2769
Lidija Davidovska	2769
ROMAN AS A TEACHING CONTENT	2775
Ahmed Bihorac	2775
Kemal Džemić	2775
SABRİ CEMİL'S LIFE, WORKS AND HIS PLACE AND SIGNIFICANCE IN TURKISH LITERATURE	2781
Gyülasfiye Melani	2781
Seyhan Murtezan İbrahimi	2781
SUPPLEMENTAL INSTRUCTION - THE FIRST STEP IN IMPROVING THE LANGUAGE COMPETENCE OF STUDENTS AT THE FACULTY OF PHILOLOGY - FUTURE TEACHERS OF MACEDONIAN, ENGLISH AND GERMAN LANGUAGE	2787
Violeta Dimova	2787
Nina Daskalovska	2787
Dragana Kuzmanovska	2787
Biljana Ivanova	2787
TEACHING GRAMMAR IN THE GERMAN LANGUAGE ON EXAMPLE OF NOMINAL FLECTION	2793
Arben Djemaili	2793
Alida Emini	2793
THE (NON)EXISTENCE OF INTERNET ADDICTION	2799
Slađana Živković	2799
THE ASPECT OF GEOGRAPHY IN F. SCOTT FITZGERALD'S 'THE GREAT GATSBY'	2805
Fatbardha Doko	2805
THE COURSE OF GRAMMAR AND SPELLING IN FIRST GRADE OF ELEMENTARY SCHOOL IN SERBIA	2811

Snežana Perišić.....	2811
THE LIFE AND WORK OF AVNİ ENGÜLLÜ.....	2817
Imer Yusufi.....	2817
Alirami Ibraimi.....	2817
Fatime Liman.....	2817
THE MULTI SPORT CLUB "SKËNDERBEU" KORÇË, (ALBANIA); ACHIEVEMENTS AND PROBLEMS.....	2823
Ana Burda.....	2823
THE POLITICS OF POWER AND SOCIAL VITALITY OF TERRORISM: NOTIONAL DETERMINATION, CONTEMPORARY SITUATIONS, PROPHYLAXIS AND PERSPECTIVES.....	2827
Vesna Pavlovic.....	2827
Zlatko Popovski.....	2827
THE READING HABITS OF UNIVERSITY STUDENTS IN MACEDONIA.....	2835
Lindita Skenderi.....	2835
Suzana Ejupi.....	2835
THE STANDARDIZATION OF ALBANIAN LANGUAGE THROUGH SCHOOL TEXTBOOKS.....	2841
Rrezarta Draçini.....	2841
THE SUCCESS OF PERSONAL SALE.....	2849
Arben Tërstena.....	2849
THE SYMBOLISM OF CAVES AS A BORDER BETWEEN WORLDS IN THE CONCEPTIONS OF ANCIENT SOCIETIES.....	2859
Anton Genov.....	2859
THEORIES OF FOREIGN LANGUAGE LEARNING AND/ OR ACQUISITION.....	2865
Vesna Koceva.....	2865
TO THE PROBLEM OF VOCAL TRAINING OF THE FOLK SINGERS.....	2873
Milana Vlahova - Ilkova.....	2873
TURKISH WORDS AND THEIR PRESENCE IN THE DAILY SPEAKING IN THE POPULATION OF SOUTHEASTERN MACEDONIA.....	2879
Ivana Koteva.....	2879
Violeta Dimova.....	2879
Mahmut Celik.....	2879
TURKISH MOTHER LANGUAGE IN THE REPUBLIC OF MACEDONIA.....	2883
Osman Emin.....	2883
WORD FORMATION IN ENGLISH: EXTENSION, NARROWING, BIFURCATION AND BACKFORMATION.....	2893
Sanel Hadžiahmetović Jurida.....	2893
WRITERS ARE MASTERS OF THE WORD.....	2899
Zarije Nuredini.....	2899
МУЗИКАЛНИЯТ СВЯТ НА БЪЛГАРИНА И НЕГОВОТО ЛЕКСИКАЛНО ОТРАЖЕНИЕ В БЪЛГАРСКИТЕ ДИАЛЕКТИ.....	2903
Марияна Витанова.....	2903

SUPPLEMENTAL INSTRUCTION - THE FIRST STEP IN IMPROVING THE LANGUAGE COMPETENCE OF STUDENTS AT THE FACULTY OF PHILOLOGY - FUTURE TEACHERS OF MACEDONIAN, ENGLISH AND GERMAN LANGUAGE**Violeta Dimova**Goce Delcev University – Stip, Republic of Macedonia violeta.dimova@ugd.edu.mk**Nina Daskalovska**Goce Delcev University – Stip, Republic of Macedonia nina.daskalovska@ugd.edu.mk**Dragana Kuzmanovska**Goce Delcev University – Stip, Republic of Macedonia dragana.kuzmanovska@ugd.edu.mk**Biljana Ivanova**Goce Delcev University – Stip, Republic of Macedonia biljana.ivanova@ugd.edu.mk

Abstract: This paper analyzes the results of the first tests of first year students in the Macedonian, English and German departments as initial indicators of the previously acquired knowledge of secondary school students, and now students at the Faculty of Philology, as part of the project "Supplemental instruction as a tool for improving students' language competence at the Faculty of Philology". The need for such a project came from our knowledge as professors at faculties that "produce" future teachers of Macedonian, English and German that success in acquiring new knowledge at a higher academic level depends above all on detecting weaknesses/strengths and competencies the students have acquired earlier, which would serve as a basis for improving not only the study programs, but also the methods by which we, as their teachers, will improve the quality of academic instruction. We believe that the first step towards improving students' knowledge is supplemental instruction which in the Republic of Macedonia has been implemented only in primary and secondary education, but not in higher education. In this way, we believe that the curriculum will be implemented in the true sense of the word, as a connection or a circle of related/connected knowledge and upgraded competencies, which should lead to the acquisition of the necessary competencies of the students - future teachers.

Keywords: supplemental instruction, language competence, teaching competencies.

ДОПОЛНИТЕЛНАТА НАСТАВА ПРВ ЧЕКОР КОН ПОДОБРУВАЊЕ НА ЈАЗИЧНАТА КОМПЕТЕНЦИЈА НА СТУДЕНТИТЕ НА ФИЛОЛОШКИОТ ФАКУЛТЕТ – ИДНИ НАСТАВНИЦИ ПО МАКЕДОНСКИ, АНГЛИСКИ И ГЕРМАНСКИ ЈАЗИК**Виолета Димова**Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, Република Македонија violeta.dimova@ugd.edu.mk**Нина Даскаловска**Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, Република Македонија nina.daskalovska@ugd.edu.mk**Драгана Кузмановска**Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, Република Македонија dragana.kuzmanovska@ugd.edu.mk**Биљана Иванова**Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, Република Македонија biljana.ivanova@ugd.edu.mk

Резиме: Во овој труд ги анализираме резултатите од првите тестирања на студентите од прва година на катедрите по македонски, англиски и германски јазик, како првични показатели на претходно здобиените знаења на учениците од средното образование, а сега студенти на Филолошкиот факултет, во рамките на проектот „Дополнителната настава во функција на подобрување на знаењата на студентите на Филолошкиот факултет“. Потребата од еден ваков проект произлезе од нашите сознанија како професори на факултети што „произведуваат“ идни наставници по македонски, англиски и германски јазик дека успехот во усвојувањето нови знаења на едно повисоко, академско ниво зависи пред сè од детектирање на слабостите/предностите и компетенциите со кои се здобиле учениците претходно, за подоцна низ високото образование да се подобруваат, не само студиските програми, туку и методите со кои ние, како нивни наставници ќе го подобриме квалитетот на академската настава. Првиот чекор кон подобрување на наставата, сметаме дека е токму дополнителната настава, како тип на настава која до сега се применувала, барем кај нас, во Р. Македонија само во основното и во средното, но не и на високото образование. На овој начин сметаме дека ќе се реализира курикулум во вистинска смисла на зборот, како поврзување или круг на поврзани/надоврзани знаења и надградени компетенции, што треба да водат кон здобивање на неопходните компетенции на студентите - идни наставници.

Клучни зборови: дополнителна настава, јазична компетенција, наставнички компетенции.

1. ВОВЕД

Проектот „Дополнителната настава во функција на подобрување на знаењата на студентите на Филолошкиот факултет“ на почетокот од неговата реализација, во фокусот на својот интерес ги става компетенциите со кои се здобиле учениците во средното образование по предметите: македонски јазик и книжевност, англиски јазик и германски јазик, и тоа пред сè јазичните компетенции. Основната цел е да се добијат податоци за нивните претходно здобиени знаења на средношколско ниво, за потоа да ги одредиме задачите што ќе ги поставиме со дополнителната настава на академско ниво, што ќе ја изведуваме со целните групи од секоја катедра поодделно. Потребата од еден ваков Проект произлезе од една основна причина, за која многупати ние, како универзитетски наставници меѓу себе сме зборувале дека голем број од студентите што се запишале на Филолошкиот факултет, не се доволно подготвени да ја следат академската настава, и тоа не само на странските јазични групи, туку и на групата за македонски јазик и книжевност. За жал, барем до сега немаме некои официјално спроведени анкети меѓу студентите што се запишале на факултет, како што е тоа случај на некои универзитети од Америка, Австралија или Русија. Токму затоа, сметаме дека со спроведувањето на овој Проект, ќе се добијат релевантни показатели за состојбите во средното образование во однос на јазичната компетенција и вештини, кои ќе послужат за воведување на дополнителната настава, како дел од редовната настава во високото образование, во првата година на академските студии, со оглед на очекуваните резултати од спроведувањето на Проектот. Според планот, истражувачките активности ги започнуваме со тестирање на сите студенти од прва година од катедрите за македонски/англиски/германски јазик и книжевност, со цел да се одреди нивото на нивната јазична компетенција, што ја стекнале во средното образование. Овие резултати, во зависност од висината на поените што ги освоиле учениците/студенти, треба да ни покажат, меѓу другото дали испитаниците биле повеќе фокусирани на учење на формата на јазикот, односно на експлицитното учење на правилата и поправање на грешките, или пак јазикот го учеле низ неформален процес, преку имплицитно учење и несвесно ги усвојувале јазичните елементи, на сличен начин како при усвојувањето на мајчиниот јазик. Иако знаеме дека, кога се работи за странските јазици – англискиот и германскиот, во нашите училишта формалното учење е доминантно, треба да потсетиме дека на филолошките факултети се запишуваат и студенти кои се повратници од странство и кои јазикот го учеле во земјата каде што живееле, па на тој начин, всушност го „усвојувале“ имплицитно. Ова е значајно за нас (иако не е пресудно) при подготвувањето на студиската програма за дополнителната настава, како и при изборот на методите и планирање и организирање на вежбите за студентите од групите англиски и германски јазик. Кога станува збор пак, за дополнителната настава по македонски јазик, сакаме да нагласиме дека тврдењето на методичарите кои прават дистинкција помеѓу термините „усвојување“ и „учење“ (Види: Крешен/ Krashen, 1987) и кои сметаат дека мајчиниот јазик се усвојува, и тоа потсвесно, што ќе рече имплицитно, за разлика од вториот/странски јазик, сметаме дека за поголем успех при студирањето и на македонскиот јазик и за подобрување на јазичната компетенција потребно е да се применат методи со кои ќе се обрне поголемо влијание на експлицитниот начин на учење. Без оглед на тоа што мајчиниот/македонски јазик, навистина се усвојува, а неговото знаење се базира на „чувството за точност“, сметаме дека формалниот начин на учење на македонскиот јазик ќе придонесе, не само за неговата правилана употреба во сите видови комуникација, туку и за подобра основа за формалното, експлицитно учење на странскиот јазик. Токму затоа, во овој труд посебно ќе се задржиме на резултатите од тестирањето на студентите од групата за македонски јазик, а во врска со резултатите од англиски и германски јазик ќе дадеме коментар само во однос на бројот на постигнатите поени по подрачја.

2. АНАЛИЗА НА РЕЗУЛТАТИТЕ ПО ПРВОТО ТЕСТИРАЊЕ НА СТУДЕНТИТЕ ОД ГРУПИТЕ АНГЛИСКИ И ГЕРМАНСКИ ЈАЗИК И КНИЖЕВНОСТ

2.1. Резултати од тестирањето по англиски јазик

Со стартувањето на проектот „Дополнителната настава во функција на подобрување на знаењата на студентите на Филолошкиот факултет“ беа тестирани сите студенти запишани на групите македонски/англиски/германски јазик и книжевност во прва година на Филолошкиот факултет на УГД – Штип. На студиската програма по англиски јазик беа тестирани вкупно 42 (четириесет и двајца) студенти, со цел да се оценат нивните претходни знаења во врска со четирите основни вештини: **читање, (reading) граматика и вокабулар, (use of English) пишување (writing) и диктат (dictation)**. Вкупниот број на поени што можат да ги освојат студентите од вештината **читање** е 23, од **граматика и вокабулар** – 42, **пишување** – 25 и **диктат** – 10 поени, а вкупниот збир од тестирањето е 100 поени. На тестирањето, студентите од групата англиски јазик ги покажаа следниве резултати: за вештината **читање** 18 кандидати освоиле од 0 до 11 поени, а 24 кандидати освоиле од 12 до 21 поен, од можните 23 поени; за вештината **граматика и вокабулар**, вкупно 20 испитаници освоиле од 5 до 23 поени, а 22

кандидати, освоиле од 24 до 37 поени, од можните 42; за вештината **пишување**, од можните 25 поени, 21 испитаник освоил од 1 до 12 поени и, исто така, 21 испитаник освоил од 13 до 23 поени; за вештината **диктат**, од можни 10 поени, 16 испитаници освоиле од 1 до 5 поени и 26 студенти, од 6 до 9 поени.

Од анализата на резултатите по првото тестирање на студентите од групата англиски јазик, можеме да го заклучиме следното: Студентите кои се запишале на прва година, на групата англиски јазик и книжевност, според бројот на освоените поени, најдобри резултати покажале од вештината **диктат**, потоа од вештината **читање**, каде што бројот на студентите што освоиле над просечниот број на поени е поголем од оние кои што освоиле помалку од половина од вкупниот број на поени, додека од вештините **граматика и вокабулар** и **пишување**, бројот на студентите кои покажале потпросечно знаење, како и на оние кои освоиле поени над просечното ниво е речиси изедначен. Овие првични резултати ни помогнаа пред сè да ги поделиме студентите на две групи, во кои кандидатите се искомбинирани така, што секоја група има речиси еднаква почетна основа за стартување со дополнителната настава. Тие, исто така би требало да ни покажат на што да се обрне поголемо внимание при подготвувањето на часовите за дополнителната настава, која со Проектот е предвидено да се реализира во двата семестра, но со различен пристап, односно со методи за експлицитно учење во првиот семестар, со групата А и со методи за имплицитно учење, во вториот семестар со групата Б. Како што беше претходно најавено, групата А е експериментална во првиот семестар, а групата Б има контролна улога и нема да ја следи дополнителната настава во овој семестар, додека пак во вториот семестар контролната улога ќе ја преземе групата А. Во тек е изведувањето на дополнителната настава со два часа неделно, само со групата А, со која на крајот од семестарот ќе биде спроведена и анкета, покрај тестирањето, кое ќе биде спроведено и со групата Б, со цел да се види колку и дали дополнителната настава има позитивен ефект врз знаењата и вештините кај студентите. Нашите очекувања се дека ќе имаме подобри резултати со експерименталната група А, отколку со групата Б, по изведувањето на дополнителната настава, со експлицитниот метод на учење низ разновидните вежби и активности, кои се предвидени за студентите во текот на целиот семестар. Сепак, останува да ги добиеме резултатите од второто тестирање, кое е всушност прво тестирање со кое се добиваат резултати од учењето на академско ниво.

2.2. Резултати од тестирањето по германски јазик

Во овој Проект се вклучени и студентите од групата за германски јазик и книжевност, запишани на прва година на студии. Исто така беа тестирани нивните предзнаења по германски јазик, поточно знаењата и јазичните вештини со кои се здобиле во средното образование. Со тестот се оценуваа истите четири вештини, како и со испитаниците од групата за англиски јазик, но секако треба да нагласиме дека составувачите и изведувачите на тестирањата ја имаат слободата да креираат тестови со различни тежински нивоа, а со тоа и со различен, а не унифициран модел на оценување на групите – англиски/ германски јазик, со оглед на тоа што на почетокот, всушност пред да се започне со подготвителната настава целта е да се види нивото на знаењата со кое доаѓаат од средното образование. Така, од подрачјето **граматика и вокабулар** студентите можеа да освојат максимум 15 поени, за вештината **читање** – 40 поени, за **пишување** 25 и за **диктат** – 20 поени. За вештината **читање** предвидени се најголем број поени со оглед на тоа што составувачите на тестот процениле дека треба да има две задачи. Беа тестирани 18 студенти, а деветнаесеттиот студент само ја изработи задачата по **диктат**. Вкупниот број на освоени поени од сите четири вештини е 100 поени. На тестирањето, студентите од групата германски јазик ги покажаа следниве резултати: од вештината **граматика и вокабулар** 11 студенти освоиле од 1 до 5,5 поени, а 7 студенти од 7 до 11, од можните 15 поени; од вештината **читање** 13 студенти освоиле од 4 до 18 поени, а 5 студенти од 20 до 32, од можни 40 поени; од вештината **пишување**, студентите покажале најслаби резултати -13 од нив освоиле 0 поени, односно не освоиле ниту еден поен, а само 5 студенти покажале минимум способност за пишување, односно освоиле од 4 до 10, од можни 25 поени; од вештината **диктат** 9 студенти освоиле од 0 до 10 поени, а 10 студенти од 12 до 18 поени, од можните 20. Ако ги сумираме резултатите од тестирањето за секоја вештина одделно, за оценување на претходно усвоените знаења по завршувањето на средното образование, можеме да заклучиме дека студентите покажале најслаби резултати по вештината **пишување**, а најдобри од вештината **диктат**. Од предвидените 100 поени, што можеше да се освојат од сите четири вештини, најнискиот резултат е вкупно 7 поени, а највисокиот – 57 поени, што зборува за многу слаба јазична компетенција со која студентите од групата за германски јазик и книжевност се запишале на факултет. Овој податок е потврда за потребата од дополнителната настава, за да им се помогне на студентите да ја следат студиската програма на која што се запишале која, според покажаните резултати од тестирањето (веројатно) со поголеми тешкотии би ја совладале, особено на почетокот од своето студирање. И студентите од групата германски јазик и книжевност, по првото тестирање беа поделени на група А, која што е експериментална и со која (ќе) се изведува дополнителната настава, со два часа неделно и со која би требало да се обрне посебно внимание на

подигнување на способноста за пишување, каде што кандидатите покажаа најслаби резултати. Групата Б, според концепцијата на Проектот, дополнителната настава ќе ја следи во вториот семестар, со методот на имплицитно учење.

3. АНАЛИЗА НА РЕЗУЛТАТИТЕ ПО ПРВОТО ТЕСТИРАЊЕ НА СТУДЕНТИТЕ ОД ГРУПАТА ПО МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК И КНИЖЕВНОСТ

Во ова излагање посебно се задржуваме на дополнителната настава, која треба да помогне во подобрувањето на знаењата и јазичната компетенција на студентите од групата за македонски јазик и книжевност и тоа од две причини: првата причина е дека сакаме да го разбиеме митот за тоа дека македонскиот јазик, како мајчин јазик „го знае секој“ и го усвојува по инерција од самото раѓање, па со самото тоа и неговото знаење (треба да) се базира пред сè на „чувството за точност“, а втората, многу поважна од првата е дека, експлицитното учење на мајчиниот јазик, онака како што се изучуваат странските јазици, односно вториот јазик, ќе биде добра основа за поуспешно совладување, односно изучување и усвојување на вториот јазик. Тестот по македонски јазик е составен според барањата и стандардите за совладување на знаењата од јазик, граматика, правопис, дијалектологија итн. според содржините што се предвидени со наставната програма за средното образование, кои се изучуваат преку наставниот предмет македонски јазик и литература во средното образование, а на факултетот се студираат во рамките на предметот Современ македонски јазик, како и низ одделни студиски предмети, распоредени во различни семестри. Студентите имаа 12 задачи од различни области и тоа: *Правопис на одделни зборови, Збороред, Синоними, Скратеници, Транскрипција, Слеано и разделено пишување, Интерпункција, Антоними, Правопис- жители, Дијалектологија, Акцент и Раскажување*. Од секоја задача можеа да освојат по 5 поени, а вкупниот број на освоени поени за овој тест е 60. На оваа група има само 6 кандидати, па со оглед на тоа студентите не се поделени на две групи. Сите студенти следат дополнителна настава и на крајот од првиот семестар ќе биде спроведено тестирање и анкета со целата група, во врска со дополнителната настава и методите за експлицитно учење и совладување на јазикот, со цел подобрување на јазичната компетенција. Со првото тестирање кое, како што веќе кажавме погоре беше спроведено со цел да се оценат претходно здобиените знаења, студентите од групата македонски јазик и книжевност ги покажаа следните резултати: од *Правопис на одделни зборови*, од шесте студенти, петмина од нив имаат освоено максимум (5) поени, само еден кандидат има четири (4) поени; од *Збороред* – еден студент има освоено 2, еден студент 3 поени, двајца по 3,5 и еден студент 5 поени; од *Синоними* – еден студент има освоено 1,5, двајца студенти имаат 2 поени, еден студент има 2,5 поени, еден – 3 поени и еден студент освоил 5 поени; од *Скратеници* – еден студент освоил 2,5 поени, двајца студенти освоиле по 3 поени, еден студент – 4 поени и двајца студенти освоиле по 5 поени; од *Транскрипција* – еден студент освоил 2 поена, еден – 2,5 поени, еден 3, еден 3,5 поени и еден студент освоил 4,5 поени; од *Слеано и разделено пишување* студентите ги постигнаа следниве резултати: двајца од нив освоиле 2, тројца – 2,5 и еден 3 поени; од *Интерпункција* – еден студент освоил 3, тројца студенти освоиле по 3,5 поени и двајца освоиле по 4 поени; од *Антоними* – еден студент освоил 2,5, тројца студенти освоиле по 4,5 поени и еден студент освоил максимум 5 поени; од *Правопис- жители* ги добивме овие резултати: еден студент освоил 1 поен, двајца – по 1,5 поени, еден испитаник освоил 2,5 поени, еден – 3,5 и еден 4,5 поени; од областа *Дијалектологија*, испитаниците ги покажаа следниве резултати: еден студент освоил 2,5, еден 3, еден 3,5 поени и тројца студенти освоиле по 3 поени; од *Акцент* – тројца студенти освоиле само по 1 поен, еден студент освоил 1,5 поени и двајца студенти освоиле по 2 поени; и на крајот за последната задача, во која требаше да се провери знаењето со кое се здобиле студентите претходно, со средношколската настава, е поврзано со вештината *Раскажување*, преку која треба да се оцени нивната способност за пишување, за насочено раскажување, а преку кое, меѓу другото ги проверуваме и нивните способности за критичко и креативно мислење. Од освоените поени можеме да заклучиме дека оваа способност не е на очекуваното ниво, со оглед на тоа што двајца од кандидатите освоиле по 0,5 поени, двајца по 2, еден кандидат освоил 3,5 поени и еден – 4 поени. По сумирањето на вкупно освоените поени од тестираните студенти од групата за македонски јазик и книжевност, можеме да заклучиме дека од можните 60 поени, ни еден испитаник не го освоил максимумот од 60. Вкупниот број освоени поени по кандидат е: 33,5, 36, 38, двајца студенти освоиле по 39,5 и еден студент освоил 40,5 поени. Најдобри резултати, испитаниците покажале од *Правопис на одделни зборови*, а најслаби од *Акцент*. Ова тестирање ни помогна да ја подготвиме наставната програма за дополнителната настава по македонски јазик, за експлицитно учење на јазикот и стекнување подобра јазична компетенција низ вежби за правопис, за разликување на стандардно- јазичната норма од дијалектната, за пишување, а секако и говорење, каде што посебно внимание ќе се обрне на акцентот, како на најслабо развиена вештина за препознавање и знаење на неговото место при изговорот, како и при пишувањето, со местото на негово обележување врз зборот, како и во акцентските целини. Потоа, во

вториот семестар, и со оваа група ќе биде спроведена дополнителна настава со имплицитни методи на учење, кои вклучуваат читање книжевни текстови, бидејќи голем број „од истражувањата покажуваат дека имплицитното учење на јазикот преку читање има големи придобивки во однос на усвојувањето на вокабуларот и граматичките структури на целиот јазик“ (Види во: Даскаловска, Нина, и Димова, Виолета и др.: *Улогата на дополнителната настава во подобрување на јазичната компетенција на студентите на Филолошкиот факултет*, Brown et al., 2008; Day et al., 1991; Horst et al., 1998; Krashen, 1989).

ЗАКЛУЧОК

На крајот, сакаме да го дадеме следниов заклучок: сметаме дека и експлицитното и имплицитното учење и стекнување на подобра јазична компетенција, игра значајна улога во оспособувањето на идните наставници по македонски/ англиски/ германски јазик и книжевност за формално и неформално учење за развивање на јазичните вештини преку користење на разновидни вежби и активности во согласност со комуникативните приоди на учење на јазикот, како и со совладувањето на методите и техниките за толкување на литературните дела кои се дел од студиските програми на групата по македонски јазик и книжевност. Токму затоа, истражувањата што ги правиме како истражувачки тим од Филолошкиот факултет на УГД во Штип ги усогласуваме и настојуваме да бидат компатибилни, за да можеме на крајот, при сумирањето на резултатите и ефектот од дополнителната настава да го подведеме под еден заеднички именител, односно кон заклучокот дека оваа настава, особено на почетокот од студирањето на филолошките факултети може многу да им помогне на студентите пред сè во нивното прилагодување на еден поинаков тип на настава, за разлика од средношколската. Овде, некако имплицитно се наметнува и прашањето за квалитетот на средношколската настава, и тоа не само на наставата по македонски јазик и книжевност, туку и на наставата по англиски и германски јазик, особено на наставата по германски, со оглед на добиените резултати, што ги презентиравме погоре. За да ги постигнеме очекуваните резултати, членовите на Проектот, ќе работат на изработка на наставни програми за дополнителна настава кои ќе бидат применливи и на следните генерации студенти во прва година на Филолошкиот факултет, но исто така ќе помогнат во поврзувањето на академската и средношколската настава, со цел да се влијае и на подобрување на методите, техниките, вештините и способностите на сегашните наставници по македонски/ англиски/ германски јазик и книжевност. Само на овој начин, сметаме дека би имале поголем успех во наставата и на средношколско и на академско ниво и надградба на знаењата, што е крајната цел на секој образовен процес.

Користена литература: (на латиница)

- [1] Brown, R., Waring, R., & Donkaewbua, S. (2008). Incidental vocabulary acquisition from reading, reading-while-listening, and listening to stories. *Reading in a Foreign Language*, 20(2), 136-163.
- [2] Daskalovska, Nina and Dimova, Violeta and Kuzmanovska, Dragana and Kirova, Snezana and Ivanova, Biljana and Ulanskaya, Tatjana and Tasevska, Marica and Hadzi-Nikolova, Adrijana (2017) *The role of supplementary instruction in improving students' language competence at the Faculty of Philology*. Knowledge - International Journal, Scientific and Applied Papers, 19.3 (14). pp.185-191. ISSN 1857-923X
- [3] Krashen, S. D. (1989). We acquire vocabulary and spelling by reading: Additional evidence for the input hypothesis. *The Modern Language Journal*, 73, 439-464. DOI: 10.2307/326879

Користена литература: (на кирилица)

- [1] Минова-Гуркова, Лилјана (2003) *Стилистика на македонскиот стандарден јазик*, Скопје.
- [2] Минова-Гуркова, (2012) *Синтакса на македонскиот стандарден јазик*, Скопје, Магор.
- [3] *Функционалните стилови во македонскиот јазик* (2006) едиција: „Јазикот наш денешен“, Скопје, Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“, 2006г.
- [4] Чомски, Ноам (1972) *Грамматика и ум*, Београд, Нолит.